

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-3 (Segona Fase)

1a Etapa : L'ESTANY – EL CASTELL – CAN BOJONS – CAN CARAÜLL

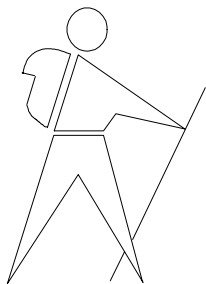
11 de maig de 2008

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	6 h 30 min
L'Estany. Esmorzar.	8 h 15 min
Inici de l'excursió.	9 h
Clariana punt horari 0:57. Reagrupament.	10 h 10 h 15 min
Carretera C-59. Reagrupament.	10 h 50 min 11 h 05 min
Caraüll. Final d'etapa.	11 h 50 min
Sortida cap a L'Estany.	12 h
L'Estany. Visita al monestir i dinar.	12 h 30 min
Sortida cap a Sant Feliuet de Terrassola.	16 h 30 min
Sant Feliuet de Terrassola. Visita.	16 h 45 min
Sortida cap a Vilanova i la Geltrú.	17 h 15 min
Vilanova i la Geltrú.	19 h

Notes.-

- ** **En alguns punts d'aquesta etapa el pas és una mica complicat i s'ha de fer d'un en un la qual cosa pot alentir la marxa de l'excursió. Cal ser conscients d'això i procurar no entretenir-se.**
- ** Esmorzarem i dinarem a l'Estany. Per a l'esmorzar ens obriran el bar Monestir; per a dinar hi ha el restaurant Hostal Grau.
- ** Abans de dinar visitarem el monestir de Santa Maria de l'Estany; l'horari de visita finalitza a les dues del migdia.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **vigileu que hi sigui tothom.**
- ** Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, **no correu ni aneu massa LENTS !!**
- ** **Atenció:** La Secció de Senders disposa d'un telèfon mòbil (**680102567**). Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge **utilitzeu només** aquest telèfon. (Els dissabtes de 14h a 16h i el diumenge a partir de mitja hora abans de l'hora prevista per a la sortida).

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-3 (Segona Fase)

1a Etapa : L'ESTANY – EL CASTELL – CAN BOJONS – CAN CARAÜLL

11 de maig de 2008

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Horari Parcial	Horari Total	Distància (km)
0:00	0:00	0,000

Comencem l'etapa a l'Estany a la cruïlla del carrer Jacint Verdaguer amb el del Padró al costat de la carretera C-59; hi ha un pal indicador (871 m).

Hem de pujar pel carrer del Padró en direcció al cementiri; a l'esquerra tenim una filera de cases; a la dreta, a un nivell inferior queda la carretera. Si anéssim per la carretera seguiríem el GR-3 en direcció a Moià.

0:02	0:02	0,150
------	------	-------

S'acaba la filera de cases; a l'esquerra deixem el carrer de Sant Isidre (875,5 m); a la dreta hi ha un trencall que baixa cap a la carretera i va a enllaçar amb la branca sud del GR-3. A l'esquerra, a un nivell més elevat, hi ha una masia; pugem.

0:03	0:05	0,375
------	------	-------

Enllacem amb un camí transversal amb el sòl cimentat que prové del poble (892,5 m); l'hem de seguir cap a la dreta. Poc després deixem un trencall a l'esquerra i passem per davant del cementiri; hi ha un pal indicador.

0:03	0:08	0,600
------	------	-------

Passem a frec de les edificacions del mas de la Crossa que queden a la dreta (906,5 m). Una mica més endavant trobem una bifurcació al costat d'un bassal; hi ha un pal indicador. Nosaltres hem d'anar per la branca de la dreta que baixa; per la branca de l'esquerra se'ns separa el GR-177.

Troblem una nova bifurcació; ara hem de seguir la branca de l'esquerra. Passem per sota d'una línia de conducció elèctrica; pugem lleugerament i, més endavant, planegem.

0:10	0:18	1,350
------	------	-------

Travessem una tanca de filferro (880 m); baixem.

0:05	0:23	1,725
------	------	-------

Deixem un trencall a l'esquerra que puja (870,5 m).

0:04	0:27	2,025
------	------	-------

Arribem en una cruïlla (830 m); hem de seguir per la branca de la dreta que baixa pel costat d'una tanca. Una mica més endavant, a l'esquerra, deixem l'entrada a la finca Mas Castell.

0:05	0:32	2,400
------	------	-------

Atenció! A l'esquerra hi ha una porta per accedir al recinte de la finca (813,5 m); la porta és tanca-
da però al seu costat hi ha un pas laberíntic que ens permet passar; un cop dins del recinte hem de
seguir pel camí que baixa cap a la dreta.

0:03	0:35	2,625
------	------	-------

Arribem en una bifurcació (783 m); a la dreta tenim un nou accés tancat. Hem d'anar per la branca
de l'esquerra que baixa seguint la direcció d'una línia de conducció elèctrica.

0:03	0:38	2,850
------	------	-------

Travessem una petita fondalada (772 m); pugem lleugerament. Una mica més endavant anem cap a
la dreta separant-nos de la línia de conducció elèctrica; pugem.

0:02	0:40	3,000
------	------	-------

Atenció! Hem de deixar el camí que segueix pujant i seguir cap a la dreta per un senderol una mica
embrossat que va planer (775 m).

0:03	0:43	3,225
------	------	-------

Atenció! Hem de deixar el senderol per tal de baixar cap a la dreta per un corriol amb trams de fort
pendent (750 m).

0:05	0:48	3,600
------	------	-------

Arribem al capdavall de la baixada i travessem la riera de l'Estany a gual (705 m); a la dreta queden
les restes d'una antiga construcció.

0:03	0:51	3,825
------	------	-------

Trobem una bifurcació (720,5 m); rebutgem la branca de l'esquerra que baixa vers la riera i seguim
per la de la dreta.

0:03	0:54	4,050
------	------	-------

Arribem en una cruïlla (725 m); hem d'anar cap a l'esquerra.

0:03 0:57 4,275

Desemboquem en un camí transversal (720,8 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra. Pocs metres més endavant trobem una bifurcació al costat d'una clariana; hem d'anar per la branca de l'esquerra.

0:04 1:01 4,575

Trobem una bifurcació (693 m); rebutgem la branca de l'esquerra que va a creuar la riera del Molí i seguim endavant tot planejant per entremig de joncs.

Anem paral·lels a la riera, a un nivell més elevat.

0:08 1:09 5,175

Trobem un rètol que ens indica que prop tenim els Molins del Pla (665 m).

0:04 1:13 5,475

Desemboquem en una clariana amb petits pins on hi ha una cruïlla (650 m); hem d'anar per la branca que va cap a l'esquerra.

0:01 1:14 5,550

Arribem a la riba de la riera d'Oló prop de l'aiguabarreig amb la riera del Molí que anàvem seguint (643 m). És possible que l'aigua entollada ens dificulti el pas; si és així s'aconsella anar cap a l'esquerra, creuar la riera del Molí i després creuar la riera d'Oló uns metres aigües avall.

Pocs metres més endavant creuem un altre petit curs d'aigua.

0:03 1:17 5,775

Creuem un petit rierol (635 m); seguim endavant tot planejant.

0:03 1:20 6,000

Just després de creuar un altre rierol ens trobem amb una bifurcació (630 m); hem de continuar per la branca de la dreta que puja fort.

Poc després deixem un trencall a l'esquerra que baixa; entrem en el bosc.

0:04 1:24 6,300

Trobem una porta tancada (665 m); al seu costat hi ha un pas laberíntic que ens permet passar a l'altra banda. Seguim endavant en la direcció que portàvem; planegem. A l'esquerra, a un nivell superior, queden les edificacions del mas Montcabrer.

0:03 1:27 6,525

Arribem en una bifurcació situada davant del mur de contenció del tàlveg que hi ha sota de la masia i que és ple d'excrements diversos (660 m); hem d'anar cap a la dreta per creuar el tàlveg amb cura de no trepitjar la zona humida que hi ha al peu del mur.

Atenció! Una vegada a l'altra banda del tàlveg, a uns pocs metres, hem de trobar un pas laberíntic que hi ha a la tanca que tenim a la dreta. El pas està força embrossat i només hi ha les restes d'una antiga marca; compte amb els esbarzers i les punxes de la tanca.

Un cop superat el pas cal baixar al llit d'un petit torrent que hi ha a l'altra banda de la tanca i seguir-lo uns metres aigües amunt per entremig de la bardissa.

Tan aviat com es pugui cal sortir del llit del petit torrent tot pujant cap a la dreta; una vegada fora trobarem un senderol una mica embrossat que seguirem cap a la dreta (cas de seguir-lo cap a l'esquerra també ens aniria bé).

El senderol, cada vegada més definit, puja per entremig del bosc i va a desembocar en una clariana; per l'esquerra se'ns uneix un camí. Cal travessar la clariana en direcció a la carretera que veiem davant.

0:05	1:32	6,900
------	------	-------

Sortim a la carretera C-59, que ve de l'Estany (685 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra.

0:02	1:34	7,050
------	------	-------

Per la dreta se'ns uneix la carretera C-670 procedent d'Oristà (690 m); hem de seguir aquesta carretera pujant en direcció a l'Eix Transversal.

0:05	1:39	7,425
------	------	-------

Travessem l'Eix Transversal per un túnel i tot seguit comencem a baixar (720 m). Poc després se'ns uneix un camí per l'esquerra i, més endavant, un per la dreta.

En un revolt deixem un trencall a la dreta

0:08	1:47	8,025
------	------	-------

En arribar enfront de Can Bojons (650 m), que ens queda a l'esquerra, hem de deixar la carretera i anar cap a la dreta per un camí que passa a frec d'unes naus per al bestiar.

Una mica més endavant trobem una bifurcació; hem d'anar per la branca de l'esquerra que baixa.

0:04	1:51	8,325
------	------	-------

Troblem una nova bifurcació (635 m); ací també anirem per la branca de l'esquerra que baixa.

0:06	1:57	8,775
------	------	-------

Deixem el camí que seguíem i continuem per un trencall cap a l'esquerra (610 m); baixem.

El camí va baixant tot vorejant el fondal que hi ha als peus de Can Bojons; en algun tram és possible que estigui força enfangat.

0:09	2:06	9,450
------	------	-------

Desemboquem en una pista més ampla (545 m); la seguim cap a la dreta baixant.

0:01 2:07 9,525

Després de travessar una tanca de filferro desemboquem a la carretera C-670 (535 m); a la dreta tenim el torrent que baixa de Can Bojons. Hem de seguir la carretera cap a l'esquerra uns pocs metres i tot seguit deixar-la per continuar per un camí que baixa cap a la dreta. **Atenció** perquè en aquest tram les marques estan esborrades.

Poc després trobem una bifurcació; rebutgem la branca de l'esquerra que puja i seguim per la de la dreta, continuem baixant.

0:05 2:12 9,900

Arribem en una clariana (512 m); davant, en la direcció que seguíem hi ha un camp i a la dreta un camí. **Atenció!** Hem de vorejar el camp per la seva banda esquerra. Una vegada arribats a l'altre extrem retrobarem el camí que segueix baixant.

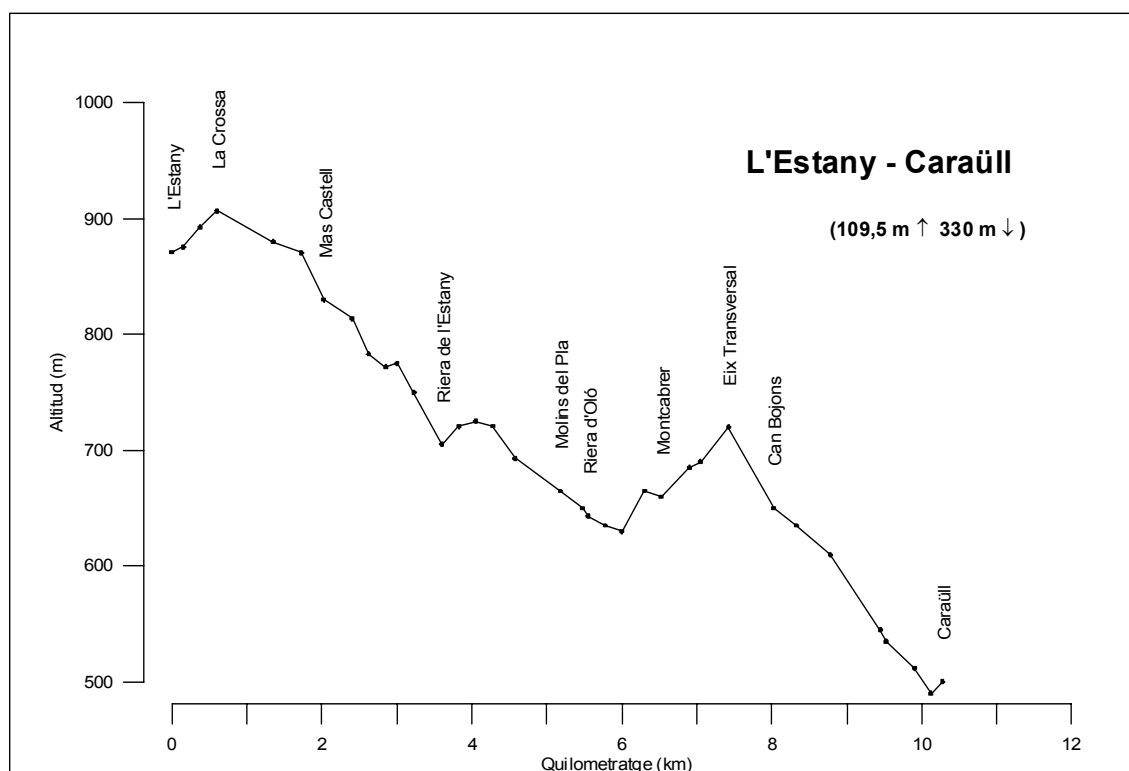
0:03 2:15 10,125

Al final de la baixada desemboquem en un camí transversal (490 m); hem d'anar cap a l'esquerra per tal de travessar el torrent i puja per l'altre vessant.

0:02 2:17 10,275

Deixem un trencall a l'esquerra i desemboquem novament a la carretera C-670 (500 m); l'hem de seguir uns metres cap a la dreta fins trobar, a l'esquerra, el camí d'accés a la masia Caraüll; hi ha un pal indicador.

En aquest punt finalitzem l'etapa. L'autocar ens ha d'esperar una mica més enllà.

L'ESTANY

El municipi de l'Estany, de 10,11 km², és un dels més petits de la comarca del Bages. Limita a l'est amb el municipi de Muntanyola (Osona), al sud amb el de Moià i a l'oest i el nord és abraçat pel terme de Santa Maria d'Oló.

El municipi té com a centre una ampla vall encaixada entre les petites serres del Gaig i de Puigmartre, per la part de ponent, i els vessants septentrionals de Montjoia i la serra de la Barra, o de la Costa, a llevant, d'altituds que van dels 933 m als 972 m. Una mica més apartats presideixen la vall, pel nord-oest i pel sud-est respectivament, el puig de la Caritat (1.008 m) i el Puig Rodó (1.057 m), aquest ja dins els límits de Moià. El municipi sobrepassa l'àmbit de la vall pels costats nord i sud, on es troben algunes de les poques masies del terme. Aquesta vall central es troba a una altitud mitjana de 870 m, i és per tant la més enlairada de la contrada moianesa.

A conseqüència de l'entollament d'aigües que s'hi produïa, anys enrere el centre de la vall era un llac o petit estany. Aquest fenomen era degut tant a la configuració geogràfica de la vall com a la pluviositat més elevada d'aquest sector moianenc, que té una mitjana de precipitació anual de 700 mm, i a la natura impermeable de l'argila del sòl, que difícilment absorbeix l'aigua. D'altra banda, la petita conca de la vall feia que les aigües no tinguessin prou força per a obrir-se camí vers el nord-est, que és cap on desemboca la vall. Aquest estany natural o gran aiguamoll és el que va donar el nom a la vall que és esmentada els anys 927 i 951 com a *Stangoo Stanio*.

L'estany o aiguamoll afavoria l'agricultura del veïnatge i la caça, però també era un focus de mosquits i de febres quartanes, i per això fou dessecat el 1554 gràcies a una mina o gran claveguera que hi féu construir l'abat Carles de Cardona i que fou allargada el 1735. Aquesta notable obra d'enginyeria té uns 300 m de llargada, i les aigües que treu del centre de la vall, les quals feien anar l'antic molí dels canonges, o molí del Grau, originen un petit torrent, anomenat de les Fonts de la Sala, que sota Rocafort s'uneix a la riera d'Oló.

El terme comprèn, a més del poble de l'Estany, cap administratiu, la caseria del Raval del Prat (o Caputxins) a l'extrem sud del municipi, i una munió de masos entre els quals es destaquen el del Grau, la Carrera, el Castell, el Masot, Puigmartre, la Crossa i el Senties, i altres més petits com Cal

Costa, Cal Jan, Cal Parella, la Caseta del Senties, el Molí del Grau, el Molí del Castell i les Casetes del Coll de la Crossa o de Sant Pere.

El poble de l'Estany (870 m) es va formar vers ponent del monestir i tenia com a centre una antiga capella dedicada a santa Cecília, l'emplaçament de la qual és recordat ara per una placa. El poble conserva encara moltes cases antigues de pedra, amb portals adovellats o de llinda plana, que evocuen l'arquitectura dels segles XVII i XVIII.

Sobre la població ressaltava també el mas del Grau, amb una galeria porticada. El clima fresc de l'estiu ha estat la causa de la construcció de torres i fins de petits nuclis residencials vers la serra de la Costa i entorn de la població. Aquest estiu data ja del principi de segle XX i entre els primers que en gaudiren destaca el Dr. Vilardell, que transformà en un sector residencial l'antic molí del Grau i els seus voltants.

MONESTIR DE SANTA MARIA DE L'ESTANY

El monestir de l'Estany, una de les principals abadies canonicals del país que ha mantingut el conjunt monumental més sencer, fou fundat el 1080 pel bisbe de Vic, Berenguer Sunifred de Lluçà, amb un grup de canonges joves de Vic i altres dels voltants que acceptaren la reforma canonical augustiniana, que refusaven els canonges catedralicis. Es va fundar en un alou o domini que havia estat donat el 990 a l'Església de Vic, però que els successors del donador usurparen més tard, fins que Guillem Ramon de Taradell, un nét del donador, el restituí a l'Església de Vic. Inicialment el seu territori pertanyé a la veïna parròquia de Sant Feliu de Terrassola i el terme del castell d'Oló, però els canonges obtingueren que els fos sotmesa la parròquia de Sant Feliu, i segles més tard, el 1364, l'abat comprà el castell i tot el terme d'Oló.

Tot seguit després de la seva fundació, i gràcies a l'empenta del seu primer prior i després abat, Bernat Compar (1086-1122), el monestir de l'Estany fundà filials a Sant Celoni, a Sant Pere dels Arquells, a Santa Maria de Caselles (Fonollosa) i a Arraona (Sabadell) i estengué la reforma canonical augustiniana a la seu de Manresa, a Lluçà i a altres monestirs canonicals del país. El seu prior

i abat era considerat membre del capítol catedralici de Vic i, en absència del bisbe, presidia les celebracions en determinades festes. També tenia setial a les Corts de Catalunya.

L'empenta inicial de la nova comunitat la portà ben aviat a alçar una nova gran església canonical, que fou consagrada el 1133, i a emprendre tot seguit la construcció del claustre, que durà de mitjan segle XII a la fi del segle XIII.

L'Estany tingué una trajectòria de vida ascendent fins al darrer quart del segle XIV. Els seus priors esdevingueren definitivament abats a partir del 1264, i governaren una comunitat de dotze canonges, catorze sacerdots beneficiats i un grup de servents que sovint oscil·là en els deu o dotze. Els bisbes de Vic uniren a la canònica de l'Estany unes vint esglésies, entre les quals, les moianeses de Moià, Castellterçol, Rodors, Ferrerons, Terrassola i Sant Julià d'Úixols, i els seus abats esdevingueren senyors d'un gran patrimoni, estès principalment pel Bages i Osona, però en el qual es trobaven també terres situades a l'Anoia, la Segarra, el Vallès Oriental i l'Occidental, el Penedès i el Baix Llobregat. Els abats foren també senyors de castells i jurisdiccions, en especial a Castelleir, Muntanyola, Castellterçol i Oló.

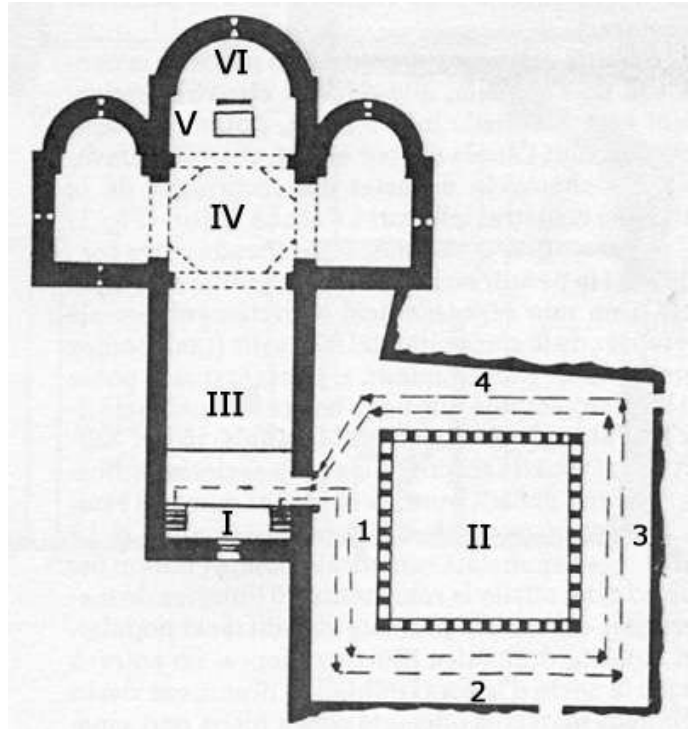
Fou precisament la compra del gran terme d'Oló, el 1364, el que marca l'inici de la decadència del monestir, tant per l'endeutament que aquest contragué per aplegar els 200.000 sous que valia el castell i el terme, com per la rebel·lió que això ocasionà a Oló i que fou causa del setge i la destrucció del monestir el 15 d'agost de 1395. A causa d'això es dispersà la comunitat, i entre el 1398 i el 1410 visqué a Castellterçol, a Sabadell i a Manresa. Després d'un curt retorn a l'Estany entre el 1410 i el 1420 novament esclataren discòrdies i l'abat passà a residir a Manresa entre el 1420 i el 1433. L'any 1436 la comunitat tornava a residir a l'Estany, però el monestir es trobava ruïnós i les rendes eren mal administrades; per a més desgràcia un terratrèmol que tingué lloc a la nit del 24 de maig de l'any 1448 féu caure la volta de l'església.

Del 1450 en endavant es nota un gran esforç de restauració, però la comunitat es reduí a vuit canonges i uns pocs beneficiats i, d'altra banda, la gestió d'abats comendataris a partir del 1467 féu que el monestir no recuperés mai més la seva antiga esplendor i visqués una etapa grisa fins a la seva definitiva secularització el 1592. A partir del 1596 el títol abacial antic es convertí en arxiprestat i aquest fou unit a la rectoria de Moià. El 1626, quan es recuperà la dignitat de col·legiata, restaven alguns canonges seculars a l'Estany. El 1775 es convertí en parròquia.

L'església i el claustre de l'Estany, declarats monument històrico-artístic nacional el 1931, centren encara un notable conjunt d'edificacions monàstiques que són l'atractiu de l'Estany. L'església és bàsicament l'edifici consagrat el 1133, compost d'una nau, creuer i tres absis a la part de llevant. Té un elegant cimbori al punt d'enllaç de la nau amb el creuer, sobre el qual reposa el campanar, refet després del terratrèmol del 1448, que el féu caure sobre la volta de la nau i fou causa de l'esfondrament.

Aquesta església havia estat transformada i mutilada a partir del segle XV, però una seriosa campanya de restauració empresa pel Servei de Monuments de la Diputació de Barcelona, dirigida per l'arquitecte Camil Pallàs, li va retornar la seva primitiva bellesa entre el 1966 i el 1970. Unida a l'església, a migdia, hi ha l'antiga sala capitular o capella de Sant Nicolau, ara capella del Santíssim.

El claustre, comunicat amb l'església per un portal gòtic del segle XVI, s'estén per la part de migdia, entre l'església, l'antiga sala capitular i la resta de dependències canonicals. Té un pla quadrat força regular i cada galeria té deu arcs que reposen sobre nou parells de columnes, excepte als angles, on hi ha un conjunt de cinc columnes. Té un total de 72 capitells, d'excel·lent conservació, gràcies a la bona qualitat de la pedra. Té un sostre embigat, per bé que hi ha indicis que abans era cobert amb voltes.

La seva construcció durà almenys un segle i mig, i per tant hi ha diferències en els temes iconogràfics, però el conjunt de l'obra i les filigranes del cisell dels escultors el fan digne d'una detallada visita. A l'ala propera a l'església, la més primitiva, hi ha escenificada tota la vida de Crist, del Naixement al Calvari, i altres temes al·legòrics de la Redempció de la humanitat. L'ala de llevant té molta varietat de temes, però es destaquen els temes profans com l'escena d'unes esposalles i d'un matrimoni, uns joglars, una noia que es pentina, escenes de caça, etc. A les altres ales i als capitells que donen al pati interior hi ha essencialment temes de bestiar, de flora, de motius geomètrics o heràldics.

Envolten el claustre les antigues dependències, ara destinades a rectoria, a biblioteca pública i a museu. Aquest museu, inaugurat el 1968, ocupa sis sales on es guarden uns dos milers de peces minuciosament catalogades; d'aquestes mil són pergamins dels segles XI al XVI on està recollida la història del monestir, la resta són còdexs, ceràmica, orfebreria, mobles, objectes religiosos, sarcòfags, etc. Entre altres elements cal destacar el llibre Vida de Jesucrist, escrit al segle XV pel mestre Francesc Eiximenis, i la Creu Processional del segle XVII, d'argent, que fou robada l'any 1981 per la banda d'Eric "el belga", recuperada mesos després.

Les construccions monàstiques s'estenien vers ponent, i la que ara és la placeta del monestir, amb la casa del comú a un costat, era abans un altre pati interior envoltat de les dependències o cases dels antics canonges cellerer, hospitaler, cambrer, etc.

SANT FELIUET DE TERRASSOLA

Sant Feliuet de Terrassola primitivament formà una única entitat amb el terme de l'Estany i més tard, entre el 1780 i el 1851, formà una batllia pròpia, que s'integrà després d'aquesta darrera data en el terme del castell d'Oló o de Santa Maria d'Oló, del qual ja depenia en les èpoques dels dominis senyorials.

L'església parroquial de Sant Feliu de Terrassola és documentada ja l'any 927 i va ser la parròquia de tot el sector de Sant Feliuet i l'Estany, fins que fou absorbida pel monestir el 1086. Des d'aleshores, el seu sacerdot, amb el títol de monjo, es va considerar sempre un comunitari de l'Estany. Va recuperar la seva independència el 1816, tot i que el decret episcopal de separació data del 1775.

L'edifici actual va ser erigit a la fi del segle XI i consagrat el 6 de juliol de 1093. És una curiosa edificació de dues naus desiguals, dedicades a sant Feliu i sant Joan, a les quals es va afegir, al segle següent, una massissa torre campanar amb aspecte de fortalesa a la part de tramuntana i un cos d'edificació per a rectoria a la part de migdia, construït al segle XVIII, al lloc on pertocaria la nau de migdia que mai no es va construir. Això obligà a inutilitzar el portal primitiu de migdia i s'acabà la mutilació capgirant l'església el 1787, fent el portal a l'indret de l'absis major, que es va destruir, i construint un cos adossat al presbiteri a l'extrem ponentí de la nau major; a més, també es va enguixar i decorar amb elements barrocs a l'interior. Ara l'església es troba del tot restaurada, es reconstruí l'absis major i es reféu el menor amb pedres de l'absis de Sant Martí.

BIBLIOGRAFIA

- ** Hipermapa de Catalunya:
<http://www10.gencat.net/ptop/AppJava/cat/actuacions/territori/hipermapa.jsp>
- ** Hiperenciclopèdia (Comarques)
<http://www.grec.net/cgibin/sumari.cl.pgm>
- ** L'Estany
<http://www.ccbages.cat/estany2/index2.htm>

Agustí Poch. Maig 2008

